

POSTANOWIENIE

Dnia 20 maja 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek

w sprawie obwinionego sędziego Sądu Rejonowego w [...] X. Y.

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej

na posiedzeniu w dniu 20 maja 2026 r.

wniosku SSN Jacka Widły o jego wyłączenie od udziału w rozpoznaniu sprawy o

sygn. akt I ZB 49/25

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k.

postanowił

wniosku nie uwzględnić.

UZASADNIENIE

Przed Sądem Najwyższym – Izbą Odpowiedzialności Zawodowej zawisła sprawa zainicjowana wnioskiem o stwierdzenie spełniania wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Marka Dobrowolskiego (sygn. akt I ZB 49/25). Do jej rozpoznania został wyznaczony skład Sądu z udziałem m.in. SSN Jacka Widły.

SSN Jacek Widło w piśmie z dnia 15 maja 2025 r. zatytułowanym „Wniosek i Oświadczenie” zwrócił się o jego wyłączenie od udziału w powołanej wyżej sprawie. Wskazał, że wniosek będący przedmiotem rozpoznania w sprawie o sygn. akt I ZB 49/25 zawiera zarzut niewłaściwej obsady sądu, w składzie którego bierze udział sędzia powołany na urząd na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej nowelą z dnia 8 grudnia 2017 r. Podniesione we wniosku okoliczności, w zakresie wyłącznie trybu powołania, w analogiczny sposób dotyczą jego osoby jako

sędziego. Oznacza to, że w odbiorze obiektywnym, a także subiektywnym składającego wniosek, mogą powstać wątpliwości co do jego bezstronności bowiem orzekałby jako „sędzia we własnej sprawie”.

Po drugie SSN Jacek Widło stwierdził, że sposób jego powołania do Izby Kontroli Nadzwyczajnej SN powoduje, że sąd w składzie z jego udziałem, nie może być uznany za sąd ustanowiony na podstawie ustawy w rozumieniu art. 19 ust 1 akapit drugi TUE w zw. z art. 47 Karty praw podstawowych (wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 21 grudnia 2003 r., C-718/21).

Po trzecie SSN Jacek Widło oświadczył, że z SSN Markiem Dobrowolskim od wielu lat łączy go relacja koleżeńska, pracuje z nim na tym samym Wydziale Prawa [...]. W tej sytuacji rozpoznanie sprawy dotyczącej SSN Marka Dobrowolskiego mogłoby zostać odebrane jako naruszające standardy bezstronności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 42 § 1 k.p.k. wyłączenie sędziego od udziału w sprawie następuje na jego żądanie, z urzędu, lub na wniosek strony.

W myśl § 2 tego artykułu, jeżeli sędzia uznaje, że zachodzi przyczyna wyłączająca go z mocy art. 40 k.p.k., wyłącza się, składając oświadczenie na piśmie do akt. Aby jednak „samowylączenie” mogło dojść do skutku, jego przesłanka musi zostać zrealizowana, tzn. okoliczności stanowiące podstawę tego wyłączenia muszą realnie zaistnieć. Samo formalne powołanie się na okoliczność wskazaną w art. 40 k.p.k. nie oznacza, że nastąpi skutek w postaci wyłączenia sędziego, konieczne do tego jest zmaterializowanie się okoliczności to wyłączenie uzasadniających.

Pierwsza z okoliczności powołanych przez SSN Jacka Widłę w piśmie zatytułowanym „Wniosek i Oświadczenie” jest związana z przedmiotem postępowania w sprawie o sygn. akt I ZB 49/25, w którym badana jest kwestia spełniania przez innego sędziego wymogów bezstronności i niezawisłości w związku z powołaniem na stanowisko sędziowskie na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej nowelą z dnia 8 grudnia 2017 r. SSN Jacek Widło podnosi, że on również został powołany na stanowisko sędziowskie w analogicznej

procedurze, przez co uczestnicząc w rozstrzygnięciu tego wniosku, byłby „sędzią w swojej sprawie”. Jakkolwiek nie zostało to przez sędziego sformułowane *expressis verbis*, nawiązuje on do podstawy wyłączenia wskazanej w art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k., zgodnie z którym sędzia jest z mocy prawa wyłączony od udziału w sprawie, jeżeli sprawa dotyczy tego sędziego bezpośrednio. Wykładnia językowa określenia „bezpośrednio” wskazuje, że chodzi tu o sprawę, która wprost ma związek z osobą sędziego, a więc taka sprawa, rozstrzygnięciem której sędzia jest osobiście zainteresowany. Zwrot „bezpośrednio”, którym posługuje się powołany przepis, oznacza zatem, że pomiędzy sprawą określonego sędziego, a jego osobą, nie ma ogniw pośrednich. Rozstrzygnięcie w sprawie z wniosku o przeprowadzenie tzw. testu niezawisłości i bezstronności SSN Marka Dobrowolskiego nie dotyczy bezpośrednio SSN Jacka Widły, a do realizacji przesłanki wyłączenia sędziego, o której mowa w art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k., zaistnienie tego typu relacji jest wymagane. Tym samym w realiach niniejszej sprawy nie ziścił się warunek, którego spełnienie wywołuje skutek w postaci wyłączenia sędziego, a zatem złożone przez SSN Jacka Widłę oświadczenie nie jest skuteczne.

Powołanej we wniosku okoliczności nie sposób również utożsamiać z przesłanką wyłączenia przewidzianą w art. 41 § 1 k.p.k. Nie ulega bowiem wątpliwości, że tzw. postępowanie testowe, przewidziane w art. 29 § 5 i n. u.SN jest postępowaniem zindywidualizowanym, co należy odnosić zarówno do osoby, jak i do okoliczności, których dotyczy. Jasne jest więc, że z istoty zawartych w regulacjach z art. 29 u.SN rozwiązań, te same okoliczności dotyczące „testowanego” sędziego, nie mogą w sposób zgodny z prawem dotyczyć innego sędziego. Należy przypomnieć, że zgodnie z treścią art. 29 § 3 u.SN niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez Sąd Najwyższy lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości, zaś według art. 29 § 4 tej ustawy okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności. W świetle tych uregulowań jasne jest, że okoliczności podlegające rozważaniu w postępowaniu testowym nie mogą z wyraźnej woli

ustawodawcy, odnosić się do samego trybu powołania na urząd sędziego. Fakt powołania SSN Jacka Widły w tym samym trybie co SSN Marka Dobrowolskiego nie może więc skutkować możliwością oceny tego trybu, niezależnie od stanowiska strony wnioskującej. To bowiem nie strona decyduje, jakie okoliczności mogą być wzięte pod uwagę w określonym postępowaniu – ich zakres wyznaczony jest bowiem przepisami prawa. Jeżeli strona odwołuje się do okoliczności, które z punktu widzenia obowiązujących regulacji nie mogą być rozważone, okoliczności te muszą być uznane za irrelewantne zarówno w postępowaniu wywołanym określonym wnioskiem strony, jak i w postępowaniu incydentalnym, jakim jest postępowanie w przedmiocie wyłączenia sędziego.

Z kolei co do twierdzenia SSN Jacka Widły, że Sąd tworzony z jego udziałem nie stanowi „sądu ustanowionego ustawą”, należy uznać, że takie twierdzenie nie może stanowić przesłanki wyłączenia sędziego. W przepisach art. 40 § 1 i 3 k.p.k. a także art. 41 § 1 k.p.k. nie ma podstawy prawnej wyłączenia sędziego z powodu takiej okoliczności. Instytucja wyłączenia sędziego służy realizacji zagwarantowanego w art. 45 ust. 1 Konstytucji prawa do rzetelnego procesu w aspekcie orzekania w sprawie przez bezstronny sąd. Wszystkie przesłanki wyłączenia sędziego z mocy prawa (art. 40 § 1 i 3 k.p.k.) oraz wyłączenia na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. mają jedną cechę wspólną, którą jest to, że w razie zaistnienia okoliczności wymienionych w powołanych przepisach, podważony zostaje obiektywizm sędziego przy rozstrzyganiu określonej sprawy, a więc jego bezstronność. Tymczasem dywagacje na temat tego, czy Sąd tworzony przez określonego sędziego jest „sądem ustanowionym ustawą”, nie wykazują punktu styczności z instytucją wyłączenia sędziego i jej *ratio legis*. W postępowaniu wywołanym wnioskiem o wyłączenie tego typu argumentacja jest zatem prawnie irrelewantna.

Co więcej, kwestie związane z umocowaniem sędziego do sprawowania wymiaru sprawiedliwości nie mogą być przedmiotem rozpoznania w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, o czym wprost stanowi cytowany już art. 29 § 3 u.SN.

Z kolei podniesiona przez SSN Jacka Widłę okoliczność znajomości z SSN Markiem Dobrowolskim wynikająca z pracy na Wydziale Prawa [...] nie stanowi okoliczności uzasadniającej jego wyłączenie od udziału w sprawie o sygn. akt I ZB

49/25. Sama okoliczność, iż sędzia pozostaje w relacjach zawodowych z innym sędzią, wynikających z pracy na tym samym wydziale prawa, nie stanowi podstawy do kwestionowania jego bezstronności. Kontakty o charakterze służbowym będące naturalną konsekwencją wykonywania czynności służbowych nie mogą być utożsamiane z istnieniem takich szczególnych relacji osobistych lub zależności, które mogłyby rzutować na obiektywizm orzekania. Należy podkreślić, że choć w postępowaniu prowadzonym na podstawie art. 29 § 5 i n. u.SN sędzia, którego dotyczy wnioski ma szereg uprawnień, co jego sytuację procesową upodabnia do sytuacji strony postępowania, stroną taką nie jest, gdyż układ stron postępowania testowego pozostaje niezmienny względem układu stron postępowania głównego. Dopiero zaś jakiegokolwiek relacje sędziego co do strony postępowania mogłyby skutkować zastosowaniem w sprawie prowadzonej na podstawie art. 29 § 5 i n. u.SN regulacji przewidzianych w art. 40 lub 41 k.p.k. Należy też odnotować, że w praktyce sądowej, kwestie znajomości zawodowych sędziów, wynikające z różnych okoliczności, nie stanowiły nigdy przeszkody do orzekania w kwestii wyłączenia sędziego na podstawie przepisów procesowych zawartych w postępowaniu cywilnym lub karnym. Trzeba natomiast stwierdzić, że istotą postępowania prowadzonego na podstawie art. 29 § 5 i n. u.SN. jest także właśnie wyłączenie sędziego. W tym stanie rzeczy niezrozumiałe byłoby akceptowanie praktyki orzekania co do wyłączenia sędziego przez, a zarazem wobec sędziów, których łączą znajomości zawodowe, a negacją tej praktyki na gruncie regulacji ustrojowych.

W tej sytuacji należało uznać, że oświadczenie o wyłączeniu złożone przez SSN Jacka Widłę nie mogło odnieść zamierzonego skutku z uwagi na nieziszczenie się przesłanek wyłączenia, o których mowa w art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. i art. 41 § 1 k.p.k.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[M. T.]

[r.g.]

